

Motion till riksdagen 2017/18:4183

av **Lars Hjälmered m.fl. (M, C, L, KD)**

med anledning av skr. 2017/18:172 Riksrevisionens rapport om statligt ägda bolag med samhällsuppdrag

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påskynda genomförandet av uppdragsmålsprocessen så att så många bolag som möjligt kan få uppdragsmål inom överskådlig tid och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen tydligare bör återrapporera till riksdagen om samhällsuppdragen i statligt ägda bolag och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Knappt hälften av de statliga ägda bolagen har ett samhällsuppdrag. Huvudregeln för både privat och offentligt ägda aktiebolag är att de ska ge vinst till ägaren, men samhällsuppdragen syftar främst till andra mål än ekonomisk avkastning. Det får till följd att en potentiell målkonflikt då samhällsuppdragen tar resurser i anspråk kan uppstå. Näringsutskottet har i sin behandling av 2014 års redogörelse noterat att det är viktigt att fastställa kostnaden för samhällsuppdragen och att information om kostnaden för att genomföra ett samhällsuppdrag ger ett bättre underlag för prioritering av hur skattebetalarnas medel ska användas.

Sammantaget konstaterar Riksrevisionen att samhällsuppdragen har en central betydelse för statens ägande av bolag. Utifrån den centrala betydelse som samhällsuppdragen har för statligt ägande i bolag behöver styrningen utvecklas genom att målen med samhällsuppdragen tydliggörs och att kostnaderna för att genomföra samhällsuppdragen redovisas bättre. Riksrevisionen drar också slutsatsen att regeringen bör ge styrningen av bolag med samhällsuppdrag högre prioritet och utveckla redovisning och uppföljning av samhällsuppdragen.

2013 inleddes en process om att ge bolag med statligt ägande som har samhällsuppdrag uppdragsmål. Av de 23 bolagen med statligt ägande som har samhällsuppdrag har hittills åtta bolag getts uppdragsmål sedan 2013, men Riksrevisionen påpekar att arbetet med bolagens uppdragsmål går väl långsamt, något regeringen till viss del instämmer i. Riksrevisionen tar även fasta på det i en av sina rekommendationer till regeringen; att påskynda genomförandet av uppdragsmålsprocessen så att så många bolag som möjligt kan få uppdragsmål inom överskådlig tid.

Regeringen skriver att den instämmer med Riksrevisionens bedömning att tydliga mål ger bättre möjligheter att följa upp och vid behov styra verksamheten i bolagen med statligt ägande samt att regeringen delar Riksrevisionens uppfattning att tydliga mål är en förutsättning för att redovisa utförandet av samhällsuppdragen till riksdagen och andra intressenter. Däremot delar inte regeringen Riksrevisionens åsikt att det är anmärkningsvärt att det för bolag med samhällsuppdrag inte alltid framgår vad samhällsuppdragets samhällsnytta är i bolagsordningens verksamhetsföremål, samtidigt som regeringen instämmer i att det är problematiskt om samhällsnyttan med ett samhällsuppdrag inte är tydlig för bolaget eller andra intressenter. Det är en anmärkningsvärd inställning. I de fall där beslut om uppdragsmål finns bör dessa upprättas och framgå tydligt och det är även viktigt att samhällsnyttan i uppdraget är tydlig.

Det är viktigt att arbetet med uppdragsmålen ges en tydlig prioritet. Statens huvudsakliga roll ska vara att reglera marknader, inte att verka på konkurrensutsatta marknader. Det statliga ägandet av bolag bör koncentreras till de bolag som har tydliga samhällsuppdrag eller andra för staten centrala åtaganden. Vikten av ett tydligt syfte är därmed central och både samhällsuppdrag och uppdragsmål måste därför prioriteras och tydliggöras. Om syftet är otydligt och målen är diffusa kan det leda till att samhällsnyttan inte uppnås. Samhällsuppdragen och uppdragsmålen är en del av

legitimiteten i att motivera det statliga ägandet och därför bör regeringen påskynda genomförandet av uppdragsmålsprocessen.

Regeringen har tyvärr påvisat en tendens att använda statliga bolag som finansieringsalternativ där det årliga genomsnittliga vinstuttaget från SJ på dryga 660 miljoner kronor under mandatperioden sticker ut, en tredubbling i jämförelse med alliansregeringens år. Vi ser att huvuduppgiften kring de statliga bolagen är fortsätta utveckla styrning och ledning. Regeringen har därtill föreslagit ett antal försäljningar av statligt ägda bolag där bedömningen gjorts att förutsättningarna för bolaget är bättre under annan ägarstruktur och den inställningen delar vi. Mot bakgrund av detta är det ytterst viktigt att de bolag som ägs av staten har tydliga och mätbara uppdragsmål som motiverar det statliga ägandet.

Lars Hjälmered (M)

Helena Lindahl (C)

Penilla Gunther (KD)

Said Abdu (L)